

Finansdepartementet
Akersgt. 40
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Oslo 15. august 2007

Innspill til Norges strategi for bærekraftig utvikling

Vi viser til Regjeringens utkast til strategi for en bærekraftig utvikling som ble lagt fram 5. juni i år.

Tekna oversender et innspill som er utarbeidet av ressurspersoner i Tekna Oslo avdeling, Faggruppen for etikk og lederskap. Innspillet inneholder forslag og kommentarer til Regjeringens utkast.

Teknas medlemmer har et miljøengasjement og ønsker en bærekraftig utvikling hvor forskning og teknologiske løsninger bidrar positivt. Klimautfordringen kan ikke løses uten at våre fremste fagmiljøer engasjeres for å få fram gode løsninger internasjonalt og lokalt. Det finnes etter hvert mange løsninger som har dokumentert effekt på klimagassutslipp. Vi ser fram til at disse løsningene finner politisk støtte og inngår i en virkningsfull norsk politikk til gagn for de som er mest utsatt for de negative effektene av et endret klima.

Vennlig hilsen
Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Kåre Rygg Johnsen
generalsekretær

Notat

August 2007

Forum for etikk og lederskap i Tekna Oslo avdeling
v. Leif-Runar Forsth m. fl.

Oversendt Finansdepartementet av Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Innspill til{PRIVATE } Norges strategi for bærekraftig utvikling

Notatets oppbygging

Notatet følger i hovedsak den kapittelinnndeling som er brukt i regjeringenes forslag til Norges strategi for bærekraftig utvikling (heretter kalt NSBU). Vi avviker fra dette der våre innspill kan høre inn under flere kapitler.

1 Innledning

I følge NSBU er "Regjeringens syn at Norge skal bli et foregangsland i dette arbeidet" for "miljø og bærekraftig utvikling".

Tekna støtter dette ambisjonsnivået. Dette krever en bred og helhetlig satsning slik regjeringen legger opp til. Men for at "foregangsland" skal bli noe mer enn ord, kreves det at det også gjøres sammenligninger med hva som gjøres i andre land slik at vi virkelig vet at vi ligger foran andre land. Vi foreslår derfor:

Forslag 1.1 "Best practise" undersøkelser

Gjennomfør nasjonale og internasjonale "best practise" undersøkelser og overføring innen de aktuelle områder for bærekraftig utvikling. Dette formidles nasjonalt via en norskspråklig hjemmeside. Og gjerne også internasjonalt via hjemmeside(r) på andre språk.

Begrunnelse

Tankegangen om "best practise" er i dag kjent og brukt på mange områder. Dette går ut på, innen et spesifisert område:

1. Definer/bestem hva som er kvalitetskriteriene på dette området.
2. Finn ut hvem som gjør det best på dette området
3. Klargjør hva dette "best" betyr kvalitetsmessig og/eller kvantitetsmessig.
4. Finn ut hvordan de får til dette.
5. Finn ut hvordan en kan lære av dette og overføre dette til egen bruk.
6. Gjennomfør tiltak for å komme opp på nivå med "best practise" eller over.

Dette vil bidra til:

- Klarere og realistiske mål. Klarere fordi analysen vil virke klargjørende. Realistiske fordi noen faktisk har greid dette.
- Kunnskapsoppbygging om hva som kan oppnås og hvordan en gjør dette.
- Inspirasjon og motivasjon. En vet at det er mulig og at andre har fått det til.
- Framgangsmåter (og planer). Vi lærer hvordan andre gjør det.

Forslag 1.2 Oversikter over totale miljøbelastninger

Lage oversikter over totale miljøbelastninger og bærekraftvirkning av alle aktuelle produkter og aktiviteter.

Begrunnelse

Den totale miljøbelastning ved et produkt eller aktivitet er avhengig av en rekke faktorer, blant annet hva som er gått med av råstoffer, hvordan disse er framstilt og bearbeidet, videre produksjonsmetoder, transport osv. Det er ofte ikke umiddelbart klart hva et produkts eller en aktivitets totale miljøbelastning er. Mange beregninger og analyser viser at tiltak som i utgangpunktet så miljømessig eller bærekraftmessig heldig ut, ikke nødvendigvis er det når alle forhold tas med i betraktning. Det er selvsagt at denne type kunnskaper er nødvendige for å få virkelig bærekraftige tiltak.

Dette forslaget er også inspirert av den nordiske strategien for bærekraftig utvikling der det står: "En hög medvetenhet om de åtgärder och prosesser som leder till hållbar utveckling måste skapas i samhället". Også en del av våre andre forslag bidrar til dette.

Forslag 1.3 Nettsider med opplysninger, forslag og opplæring

Lage en eller flere nettsider som inneholder forslag med lister til hva som kan gjøres og hvordan. Denne kan gjerne være inndelt etter områder en kan gjøre en innsats på og etter hvem som kan gjøre noe. (barn, ungdom, barnehager, skoler, bedrifter, kommuner, iderettslag osv. osv.). Det bør også opplyses om effekten av de forskjellige handlinger og tiltak. Forslag 1.1. og 1.2 kan være nyttig også for forslag 1.3.

Begrunnelse

Mange, både som enkeltpersoner og i organisasjoner, er i dag villige til å gjøre en større innsats enn det de i dag gjør. Men de har begrensede kunnskaper og muligheter til å gjøre en innsats. Effekten av en slik nettside(r) kan være:

- Større kunnskaper og mer forståelse om hva bærekraftig utvikling faktisk er.
- Større kunnskaper om hva som kan gjøres og hvordan.
- Mer inspirasjon til å gjøre noe.
- Sterkere følelse av at det faktisk nytter. En vet at det en selv gjør er til nytte. Det er også oppmuntrende at andre er i ferd må å gjøre sine deler av listene på hjemmesiden.
- Det blir gjort langt mer for bærekraft.

I dag, og i enda større grad framover, skjer opplæring og undervisning via internett. I skoleoppgaver henter ofte elevene sine opplysninger fra internett. Internett er derfor viktig både for opplæring og undervisning i og utenfor det tradisjonelle skolesystemet.

Viktigheten av utdanning for bærekraftig utvikling ble allerede slått fast i Agenda 21

erklæringen fra Rio i 1992: "Utdannelse er avgjørende for å fremme en bærekraftig utvikling og forbedre menneskers evne til å løse miljø- og utviklingsproblemer." Også i FN-konferansen i Sør-Afrika i 2002 ble det slått fast at utdannelse er et av de viktigste redskaper i arbeidet for en bærekraftig verden. FN vedtok også etterpå å gjøre 2005-2014 til et tiår for utdannelse og bærekraftig utvikling.

Dette og en del av de øvrige av våre forslag, er derfor også forslag om å gjøre Norge til en langt mer aktiv og større internasjonal bidragsyter på kunnskapsområdet.

Forslag 1.4 Internasjonale best practise og forslag/opplæring hjemmesider

Forslaget er todelt:

- Det som er foreslått i forslag 1.1, 1.2 og 1.3 gjøres også tilgjengelig på andre språk.
- En involverer utenlandsk kompetanse i utviklingen av forslag 1.1, 1.2 og 1.3.

Begrunnelse

Selv om vi har god kompetanse på dette i Norge, er det selvsagt begrensninger i kapasiteten og dermed hva vi kan få til. Ved å bruke fagmiljøer og personer i andre land, kan i praksis kapasitetsproblemene løses. Dette gjør også at Norge kan bruke deler av vår store kapital til nyttige bærekraftstiltak uten at det virker nasjonalt inflasjonsskapende eller at det tar for mye av kompetanse og arbeidskapasitet som trengs også på andre områder.

Et slikt tiltak kan også brukes til å bygge opp kompetanse på området i andre land som også trenger denne form for kompetanse, samt øke den allmenne forståelse. Vi kan også forestille oss at det vil være lettere for en del regjeringer og andre beslutningstakere å ta i bruk kunnskap og kompetanse fra eget land framfor fra andre. Norge har på denne måten mulighet til å bidra til at andre land kan bli foregangsland (kunnskaps- og kompetansemessig) på et eller flere områder innen bærekraft.

NSBU sier "Norge skal ta sin del av byrdene ved å gjennomføre en ambisiøs klimapolitikk". Denne form for kompetanseutveksling kan være en fin måte å gjøre dette på i det internasjonale samfunnet.

Forslag 1.5 Norge skal redusere sine egne utslipp til akseptabelt nivå

Norge må vedta klare sektorvise mål for utslippskutt i Norge, basert på kunnskap som er tilgjengelig i dag. Utslippene må dessuten reduseres i henhold til internasjonale forpliktelser. Norge må ikke kjøpe seg fri fra nasjonale mål for utslippskutt ved kvotekjøp i andre land. Norge skal ned eller under de utslippsnivåene per person som er bærekraftig for verdens befolkning som helhet.

Begrunnelse

Norge er et rikt land som har råd til å kjøpe seg fri fra egne reduksjoner ved kvotekjøp fra andre land. Men Norge er også rikt nok til å ta de belastninger det tar å etablere og leve med tilstrekkelige lave utslippstall. Norge vil ikke være et foregangsland hvis ikke vi selv gjør det vi kan i vårt eget land.

Strengt miljøkrav utløser forskning og utvikling på renseteknologi. Vi opplever ofte at forskningsinnsatsen fører at mål blir overoppfylte. Dersom vi ikke satser på miljøteknologi som vi prøver ut hjemme, mister vi er mulighet for å gjøre dette til en eksportvare. (Det er ikke gitt at land som Kina/India vil kjøpe norsk teknologi dersom den ikke er utprøvd hjemme og har vist

seg å være verdensledende).

Forslag 1.6 En helhetlig og fullstendig strategi

Det bør utvikles en mer helhetlig strategi. Gjerne etter en standard klassisk strategisk framgangsmåte som settes opp etter et "tre-forgreining" prinsipp, slik:

1. Overordnet mål: Norge skal være et foregangsland for bærekraftig utvikling.
2. Spesifisere hvilke områder som inngår i bærekraftig utvikling. Sette mål for disse.
3. Dele disse inn i underområder. Som igjen deles i nye underområder. Sette mål for disse.
4. Ende opp med operasjonelle mål (mål vi i praksis kan arbeide mot)
5. Så settes det opp en plan for hvordan dette kan oppnås. Inkludert hvem som skal/kan gjøre hva.

Begrunnelse

Det er dette regjeringen langt på vei gjør i sitt forslag. Vårt forslag er å føre dette lenger enn det regjeringen i dag gjør. Regjeringen legger mer opp til at andre skal ta over planleggingen og gjennomføringen på en del av de underordnede nivåene i forhold til regjeringenes strategi. Vi er enige i at det til dels må være slik. Regjeringen verken kan eller bør styre på alle detaljer og områder.

Men det er likevel behov for å gå lenger enn det regjeringen legger opp til i sin strategi. Dette fordi en helhetlig strategi krever at de forskjellige tiltak sees i sammenheng, samkjøres og ballanseres mot hverandre. Tiltak som hver for seg synes fornuftige, kan svekkes ved effekten de har på andre områder. Og tiltak som i seg selv ikke gir store effekter, kan sammen med andre tiltak gi store synergieffekter.

Regjeringen legger opp til denne muligheten ved at hovedansvaret for å utvikle strategien for bærekraftig utvikling ligger hos finansdepartementet.

2 Bærekraftig utvikling er satt på dagsordenen

NSBU sier at "En sentral forutsetning for bærekraftig utvikling er dermed at samlede ressurser eller kapital i vid forstand -realkapital, menneskelig kapital minst opprettholdes over tid." NSBU sier også at bærekraft er "basert på solidaritet". NSBU (kapittel 5.6) framhever også den nordiske modellen og at bærekraft med dens "menneske- og samfunnssyn som inkluderer alle og vektlegger solidaritet og økonomisk og sosial trygghet". Alt dette har med verdier forhold mellom mennesker å gjøre. Dette kan kalles for "relasjonskapitalen". Det betyr at relasjonskapitalen har en stor betydning for den bærekraftige utviklingen og også et mål for denne. På denne bakgrunn forslår vi:

Forslag 2.1 Styrke verdier og relasjonskapitalen

Norge bør styrke sin relasjonskapital. Med dette mener vi tiltak som styrker forholdene mellom mennesker, holdingene til andre mennesker og verdier som solidaritet, medmenneskelighet og likeverd. Den nasjonale relasjonskapital er også avhengig av forholdet mellom grupper og organisasjoner i samfunnet.

Begrunnelse

Det er tegn som tyder på svekkelse av viktige tradisjonelle verdier som har ligget til grunn for utviklingen av det norske velferdssamfunnet. Som regjeringen påpeker, er slike verdier viktige også for den bærekraftige utviklingen. Det norske samfunnet har i dag mennesker med mange forskjellige kulturelle bakgrunner. Selv om verdier som solidaritet kan stå like sterkt innad i disse kulturene, er de ikke like sterke overfor andre grupper eller det norske samfunn som helhet. Også i den norsk ættede befolkning er det tegn på svekkelse av en del av disse verdier og holdninger.

Regjeringen legger flere steder stor vekt på verdier. Også UNESCO, i sin visjon for tiåret, framhever viktigheten av verdier og utdanning i forbindelse med bærekraft: "En verden der alle har mulighet for å få utbytte av utdanning og lære de verdier, atferd og livsformer, som støtter opp om en bæredyktig framtid og positiv samfunnsmessig forandring."

Det er derfor viktig å sette i gang tiltak som styrker verdiene og spesielt forholdet mellom mennesker også på tvers av alle skillelinjer.

Det kan også være riktig å finne indikatorer for Norges interne relasjonskapital.

Forslag 2.2 Gjøre internasjonale konvensjoner og protokoller bedre kjent

Begrunnelse

NSBU sier at "Mange av indikatorene og politikkområdene er omfattet av internasjonale konvensjoner eller protokoller". Dette er riktig og viktig. Men de fleste mennesker vet ikke dette. Langt mindre kjenner de innholdet i disse konvensjoner eller protokoller. Vi forslår derfor at disse gjøres bedre kjent, gjerne via internett. Begrunnelsen for dette er:

- Disse gir en god begrunnelse for Norges egne tiltak.
- Det viser også hvilke forpliktelser vi har tatt på oss.
- Det gir motivasjon og inspirasjon at vi på disse områdene er med i en felles internasjonal innsats til beste for oss alle (i hele verden).
- Det gir også mål og retningslinjer for innsatsen.
- Det kan gi en oppdragende effekt å se hva mennesker faktisk kan bli enige om også internasjonalt. Internasjonale konvensjoner og protokoller kan ofte også være uttrykk for, eller avledet av, gode fellesmenneskelige verdier.

3 Regjeringens prinsipper i bærekraftig utvikling

NSBU sier: "kampen mot fattigdom og for økonomisk og sosial utvikling, demokrati og menneskerettigheter er helt sentral". Vi er enige med regjeringen i de perspektivene de ser bærekraftig utviklingen under, her og andre steder i deres strategiforslag. Bærekraftig utvikling er sterkt knyttet til og avhengig av en rekke andre forhold, hvorav demokrati er helt sentralt. En demokratisk utvikling i verden har også stor betydning for mange andre viktige spørsmål. Vi foreslår derfor:

Forslag 3.3 Bærekraftpriser

Norge kan sette opp priser på forskjellige områder innen bærekraft. Forskningspriser, litteraturpriser, teknologipriser, prosjektpriiser osv.

Begrunnelse

Priser kan være en inspirasjon til innsats. De kan også være en effektiv måte å spre interesse og kunnskap om de områdene prisene gies på. Og de kan styrke den faglige og sosiale anseelsen til de som får prisene. Noe som igjen kan forsterke virkningen av deres innsats.

Forslag 3.4 Langsiktig offentlig finansiering av FoU på klima

Med basis i nasjonale sektorvise klimamål må offentlige myndigheter sørge for langsiktig finansiering av klimarelevant FoU ved våre universiteter, forskningsinstitusjoner og prosjekter i samarbeide med forskningstunge private bedrifter som ellers ikke ville blitt gjennomført. Staten må finne nye insentiver for å stimulere til utvikling av miljøteknologi i disse virksomhetene.

Begrunnelse

Det er ingen tvil om at det må til teknologi og teknologisk utvikling for å løse de bærekraftproblemer vi står overfor. I dag er det slik at mye av teknologien ikke er god nok eller er for dyr til at den i praksis blir brukt. Det er også ofte slik at det ikke er kommersielt interessant for private firmaer å utvikle teknologien. Eller at utviklingskostnadene (som må dekkes inn via salg) blir så høye at produktet ikke kan kjøpes av tilstrekkelig mange. Ved at Norge betaler en så høy pris at det dekker store deler av utviklingskostnadene, vil en stimulere til utvikling samtidig som det gir billigere produkter til slutt.

Teknologiske løsninger er nødvendige for å nå klimaforpliktelsene. I første omgang må man i hovedsak konsentrere seg om relativt kjent teknologi. Det er imidlertid viktig at dette ikke legger begrensinger på forskning og utvikling av ny teknologi som kan bringe våre utslipp ytterligere ned, samt gi grunnlag for ny næringsutvikling i Norge. Vi mener at våre teknologimiljøer, med aktiv støtte fra de politiske myndighetene, bør ha som ambisjon å bli verdensledende i miljøteknologi.

Samarbeidet om å få til CO2-håndtering er etter vår mening et godt eksempel på partnerskap mellom myndighetene og selskapene, der staten tar kostnadene og selskapene er positive og stiller sin kompetanse til disposisjon for teknologiutvikling. Det er dessuten viktig at man tar den tiden som trengs for å få frem den beste teknologien, og ikke lar kortsiktige politiske hensyn være styrende.

4 Bærekraftig produksjon og forbruk

NSBU sier: "Det er tre hovedkategorier av husholdningers forbruk som har spesielt store miljømessige konsekvenser: Bolig, mat og transport". En del av transporten er også feriereiser. Regjeringen satser allerede godt på alle disse områdene. Vi har noen forslag for å forsterke denne satsningen.

Forslag 4.1 Bærekraftig mat

Vi forslår å forsterke satsningen på bærekraftig mat. Dette inkluderer mer bruk av mat som krever mindre ressurser for å produseres og mer bruk av såkalt "kortreist" mat. Forslaget inkluderer også å støtte teknologisk utvikling som kan bidra til dette.

Begrunnelse

Regjeringen laget sin Soria Moria erklæring på stedet med samme navn. Dette hotell og konferansesentret er et eksempel på noen som tar sin del av ansvaret for bærekraft ved å prioritere kortreist mat.

Det har lange vært kampanjer for å spise mer frukt, grønt, korn osv. Dett er mat som krever mindre ressurser for å framstilles enn kjøtt.

Ideen innebærer dermed at regjeringen i større grad bidrar til å styrke de initiativ og tiltak som er i gang på disse områder. Og at de selv igangsetter nye tiltak.

Teknologi spiller en viktig rolle i moderne framstilling av mat. Bedre teknologi kan bidra til å gjøre framstillingen av den bærekraftige mat billigere og dermed mer konkurransedyktig. Teknologi kan også bidra til at vi kan produsere mer mat i Norge av det som i dag importeres.

5 Økonomisk og sosial utvikling

Forslag 5.1 Utvikling av organisasjoner

Ideen er todelt:

- Støtte norske organisasjoner til å utvikle tilsvarende organisasjoner i andre land, inkludert u-land.
- Opprette en internasjonal hjemmeside som kan gi tilsvarende opplæring.

Begrunnelse

Utviklingen av bærekraft forutsetter også aktiv deltakelse av bedrifter, frivillige- og andre organisasjoner. Norge har gode tradisjoner og mye kompetanse på disse områdene. I mange land mangler denne kompetansen. Norge kan derfor i større grad bidra til utviklingen av bedrifter og andre organisasjoner i u-land og en del andre land. For eksempel vil Tekna og medlemmer av Tekna kunne bidra med kompetanse i utvikling av nye bedrifter, spesielt av medarbeidereide bedrifter.

6 Temaområdene i strategien - Bærekraftindikatorene

Tekna har tidligere foreslått at en bruker et videre indikatorsett enn det regjeringen legger opp til. Vi anbefaler fremdeles dette.

Det er viktig at indikatorene på en god måte kan gi en indikasjon på effekten av tiltakene for bærekraftig utvikling. Det betyr blant annet effekten av alle de tiltak regjeringen nå legger opp til. Dagens indikatorer kan bare i begrenset grad, og på begrensede områder, indikere i hvilken grad regjeringen lykkes med sine tiltak.

Forslag 6.1 En dynamisk utvikling av indikatorene – flere indekser

Begrunnelse.

I notatet om videre utvikling av bærekraftindikatorene står det: "Indikatorene er et resultat av et omfattende arbeid, og det bør være en høy terskel for endring." Tekna mener at det er viktigere å ha indikatorer som er faglig sette gode for formålet og som er i tråd med politiske vurderinger. En formulering som eksempelvis "Resultat av et omfattende arbeid" er ikke en relevant faktor ut fra faglige og politiske krav.

Vi støtter den holdning som også er uttrykt i notatet om at: "Utviklingen av et indikatorsett er en dynamisk prosess". Kunnskapene går framover. Satsningsområdene for bærekraft, og den

relative viktigheten av disse, endres også. Dette må indikatorene avspeile. Utviklingen og kartlegging ifølge indikatorene koster en bagatell av innsatsen som må til for bærekraft, selv om de er svært viktige.

En dynamisk utvikling av indikatorene vil være lettere å få til hvis en bruker indekser som indikatorer. Da vil de fleste endringer ha form av justeringer i grunnlaget for indeksene. Utad vil en derfor i mindre grad ha inntrykk av stadig endrede indikatorer. Dette er som for andre indekser som konsumprisindeks, boligprisindeks osv.

Forslag 6.3 Kartlegg også andre faktorer enn indikatorene

Begrunnelse

Indikatorene gir kun begrenset innsikt i hvilken grad en har oppnådd bærekraft. Men bruken av indikatorer er i seg selv et utslag av viktigheten av monitorering av tilstanden og av utviklingen. Dette gjelder i tilsvarende grad for andre forhold som ikke måles ved hjelp av indikatorene.

Dette er også i tråd med kravet/kjennetegnet om at "Indikatorene bør være følsomme for relativt små endringer".

De nordiske indikatorene for bærekraftig utvikling er knyttet opp til den nordiske strategi for bærekraftig utvikling beskrevet i for eksempel "Hållbar utveckling - En ny kurs for Norden". Dette indikatorsettet består av mer enn hundre indikatorer. Vi mener primært at flere av disse også burde vært tatt med i det norske indikatorsettet. Sekundært at Norge også kartlegger disse indikatorene og deres utvikling selv om de ikke inngår i det offisielle norske indikatorsettet. Dette vil også være i tråd med målet om å gjøre Norge til et foregangsland.

Et eksempel på behov for mer kvalitativ (og kvantitativ?) informasjon er i forbindelse med indikator 1 om "Offisiell norsk bistand som andel av bruttonasjonalinntekt." Det står om dette: "Det norske 1-prosentsmålet er et tydelig mål og bør derfor ikke endres". Det riktig at dette er et tydelig mål. Vi er imidlertid ikke enige at dette i seg selv er en grunn til ikke å endre denne indikatoren. Det finnes imidlertid andre sterke grunner for å beholde dette målet og denne indikatoren, og vi er ikke i mot dette. Men i bærekraftsammenheng sier dette relativt lite. Vi bør derfor også kartlegge i hvilken grad vår bistand bidrar til bærekraft.

Mye annet i regjeringens forslag kan knyttes opp mot bistand. Men hvis denne indikatoren virkelig er viktig som bærekraftsindikator, er det naturlig at dette også får konsekvenser for kriteriene for vår bistandspolitik. Vi kan ikke se at dette er tilstrekkelig berørt i regjeringens forslag.

Forslag 6.4 Graden av redusering av jordkvalitet

Kartlegging av jordas jordbrukskvalitet via jorderosjon og andre årsaker.

Begrunnelse

Indikator 11 viser graden av irreversibel avgang av produktivt areal. Dette er viktig. Men vi har også jorderosjon og annen forringelse av jordens kvalitet som jordbruksjord selv om det ikke fører til irreversibel avgang. Om dette taes med i indikatoren eller ikke, så bør også dette

være noe en har kontinuerlige tall for.

7 Bred medvirkning og oppfølging

NSBU sier: "De frivillige organisasjonene spiller en viktig rolle i det norske demokratiet. Organisasjonene har en viktig rolle i det å øke kunnskapen om miljø- og utviklingsspørsmål, og har en pådriverrolle i å sette disse spørsmålene på samfunnets dagsorden. Regjeringen ... ser dem som en viktig alliansepartner i arbeidet med bærekraftig utvikling."

Flere av våre tidligere forslag vil kunne bidra til det regjeringen her legger opp til. Vi foreslår også noen mer aktive tiltak for å bruke de frivillige organisasjoner i denne sammenheng.

Forslag 7.1 Støtte til bærekraftarbeid i frivillige organisasjoner

Etablering av forskjellige støtteordninger for bærekraftarbeid i regi av frivillige organisasjoner. Dette kan inkludere, prosjektstøtte (inkludert spesifikk støtte til dugnadsprosjekter), priser, stipender m.m. Støtten skal gies ut fra kriterier basert på regjeringens strategi for bærekraftig utvikling.

Begrunnelse

Bruk av frivillige organisasjoner kan gi svært mye igjen for pengene. I tillegg vil støtteordninger motivere dem til å sette seg bedre inn i temaet. Et eksempel (tilsvarende er gjort med godt resultat i mindre målestokk) er å gi dugnadsstøtte til frivillige lag og foreninger knyttet til innsats for bærekraft. Mange av disse er i konstant behov for penger. De har også en tradisjon med å gjøre dugnadsarbeid for å skaffe penger til organisasjonen. Slike dugnadstiltak har flere effekter. For det første får en utrettet mye for lite penger. For det andre gir det økte kunnskaper om området dugnaden er knyttet til. For det tredje gir det ekstra entusiasme å gjøre noe sammen med andre. Noe som også kan smitte over på saken de arbeider for. Til slutt, det er en god måte å støtte frivillige organisasjoner og deres formål på.

Viktigheten av utdanning i forbindelse med bærekraft er kommentert tidligere. En god utdanning innen bærekraft inkluderer også å lære via praktisering. Dette og en del av de øvrige forslag i vårt notat legger opp til læring også via praksis.